

BIBLIOTECILE, PARTENERII SOCIALI ȘI REȚELELE PROFESIONALE – CHEIA REZILIENȚEI SOCIALE

Dragoș Adrian NEAGU
ORCID 0000-0001-8420-9511
Biblioteca Județeană „Panait Istrati”
Brăila, România, președinte al Asociației
Naționale a Bibliotecarilor și Bibliotecilor
Publice din România

Rezumat: Autorul reliefează rolul bibliotecilor ca instituții ale cunoașterii cu trăsături și funcții specifice, care pot contribui substanțial la augmentarea rezilienței sociale în timpul unei crize. Sporirea gradului de conștientizare și de înțelegere a rolului bibliotecii pe timp de criză este importantă pentru a asigura accesul tuturor la serviciile și resursele de care au nevoie. Articolul prezintă modalități de a realiza reziliența socială prin colaborarea dintre biblioteci și partenerii sociali, precum și aspecte-cheie care pot favoriza reziliența profesională.

Cuvinte-cheie: reziliența socială, reziliența profesională, rețele profesionale, parteneri sociali.

Abstract: The author highlights the role of libraries as institutions of knowledge with specific features and functions that can substantially contribute to increasing social resilience during a crisis. Growing awareness and understanding the library's role in times of crisis is important to ensure everybody in approved access to requested services and resources. This article presents ways to achieve social resilience through collaboration between libraries and social partners, demonstrates key aspects that can support professional resilience.

Keywords: social resilience, professional resilience, professional networks, social partners.

În strânsă relație cu criza de creștere, dar cu determinări și consecințe mult mai profunde, structurile infodocumentare, mai ales bibliotecile, trăiesc o acută criză de identitate. Dintr-odată după milenii de evoluție cuminte, cu sensuri previzibile, structurile biblioteconomice intră în vârtejul amețitor al schimbării, nu-și mai recunosc reperele de ieri, sunt contestate și apărute, în același timp, din afară și dinăuntru, își pierd busola, traversând atât zone de rigiditate, cât și teritorii de schimbare uluitoare și, adesea, irațională. Ele sunt fie doar ceea ce au fost la începuturi, fie doar ceea ce n-au fost și, probabil, nu vor fi niciodată. Opiniile polarizate sunt cele mai ușor de demontat, dar prin aceasta problemele crizei de identitate devin și mai complicate. Profilul bibliotecilor de mâine are caracteristici de totală eterogenitate, trăsături care, mai de grabă, combină decât exclud.

Bibliotecile s-au constituit în cursul timpului în reale instituții ale cunoașterii cu trăsături și funcții specifice. Putem spune că dintre acestea cea fundamentală constă în înregistrarea și regăsirea la nevoie a informației indiferent de suport, tocmai suportul material evoluând de la piatră la tablete de lut, de la papirus la pergament, manuscris și tipărituri, iar mai recent – la înregistrări audio sau video, rețele de date și Internet. În evaluarea și, în general, în managementul crizei de identitate actuale trebuie coroborate considerații dintre cele mai diverse. În prezent, bibliotecile fac parte din toate sistemele societății, direct și indirect, în relație cu trecutul și cu perspectiva domeniilor respective, în forme pasive și active, în mod univoc și biunivoc. Ele s-au dovedit, în timp, a fi structuri mai de grabă integratoare, în ciuda conservatorismului lor, în comparație cu alte organizații

de pe traseele informației, care sunt, deși mai recent apărute, în fapt mult mai legate de specificul inițial. Arhivele, muzeele și chiar radioul, televiziunea sunt, în realitate, mult mai conservatoare, în raport cu formele de organizare și de comunicare pe care le-au traversat, decât au fost bibliotecile care au intrat în paradigme noi de mai multe ori în cursul istoriei lor milenare.

Desigur, e greu de acceptat că vechile structuri biblioteconomice, cărora bibliotecile din România le sunt atât de tributare, sunt amenințate atâta vreme cât gradul lor de participare la transferul de informații este covârșitor. Mă gândesc acum, la treizeci de ani de la publicarea acestei definiții a bibliotecii viitorului, cât de actuală pare: „Va fi, cel mai probabil, o complexă interferență între bibliotecile cunoscute, muzee, galerii de artă, sisteme de informare online, audio, foto, grafo- și cine- biblioteci. Nu doar se va citi, ci se va auzi, se va vedea și chiar se va participa la forme de simulare a informației și cunoașterii” [1].

Din păcate bibliotecile, din punct de vedere al colecțiilor de publicații tradiționale pe suport papetar, sunt sensibile în fața conflagrațiilor. Martoră la acestea fiind biblioteca în care lucrez în acest moment. Biblioteca Județeană „Panait Istrati” Brăila a fost înființată în 1881, având în acest moment mai mult de 140 de ani. Aceasta a fost închisă o singură dată de-a lungul ființării sale, în perioada 1916–1918, când au fost încartiruite în bibliotecă forțele de ocupație. Atunci colecțiile de publicații au fost utilizate la încălzit, din acea perioadă mai păstrăm în colecții sub 100 de volume. Acest lucru s-a întâmplat acum mai bine 100 de ani, dar, chiar și în condițiile actuale, potențialul devastator al războaielor are același efect distrugător asupra colecțiilor.

Dar niciodată nu putem separa colecțiile unei biblioteci, modul de constituire al acestora și modul în care acestea sunt administrate și comunicate de oamenii care, prin efortul de zi cu zi, fac posibil accesul comunității spre comorile informaționale ale acestor instituții, bibliotecarii. Consider în continuare, după 30 de ani de activitate într-o bibliotecă, că meseria de bibliotecar este una dominată de spirit vocațional.

Modul în care reacționează acum societățile în care trăim accentuează reziliența acestora. Poate nivelul de reziliență al societăților, cărora le aparțin participanții la această conferință, este accentuat de deceniile de guvernare totalitară, dovadă fiind evoluția acestora din ultimii 20 sau chiar 30 de ani. Între multele moduri prin care putem defini reziliența socială aceasta se referă la capacitatea unei societăți de a face față provocărilor și de a se recupera după acestea. O societate rezilientă este una în care oamenii se simt conectați unul la celălalt și în care există un sentiment de încredere și cooperare. Acest lucru este important pentru pace, deoarece ajută la reducerea conflictelor și la promovarea rezolvării pașnice a disputelor.

Pe timp de criză, reziliența socială este esențială pentru a ajuta oamenii să facă față provocărilor și să se recupereze. Iată câteva modalități prin care reziliența socială poate contribui la criza socială:

- *Oferă sprijin social și emoțional.* În perioadele de criză, oamenii au nevoie de sprijinul celorlalți pentru a face față stresului și anxietății. Rețelele sociale puternice pot oferi acest sprijin, prezentând oamenilor oportunități de a se conecta cu ceilalți și de a împărtăși experiențele lor.
- *Promovează cooperarea și solidaritatea.* În perioadele de criză, oamenii trebuie să lucreze împreună pentru a face față provocărilor. Reziliența socială poate ajuta la promovarea cooperării și a solidarității, creând un sentiment de comunitate și de apartenență.
- *Sporește accesul la resurse.* În perioadele de criză, oamenii pot avea nevoie de acces la resurse pentru a face față provocărilor. Reziliența socială poate ajuta la creșterea accesului la resurse, creând rețele de sprijin și oferind oportunități de a solicita ajutor. O resursă deosebit de importantă este accesul la informație, mai ales accesul la informații reale și evitarea știrilor false, bibliotecarii în acest caz având un rol esențial.

Iată câteva exemple de cum reziliența socială poate fi promovată în timpul unei crize:

- Colaborarea între ABRM și ANBPR în ceea ce privește promovarea imaginii

bibliotecii și a serviciilor acesteia prin evenimentul comun „Nocturna Bibliotecilor”, eveniment pe care deja în realizăm de trei ani împreună și care poate fi extins între partenerii de la această conferință.

- Promovarea participării civice. Când oamenii se simt implicați în comunitatea lor, ei sunt mai predispuși să lucreze împreună pentru a face față provocărilor.
- Îmbunătățirea educației și formării. Educația și formarea pot ajuta oamenii să dezvolte abilitățile și cunoștințele de care au nevoie pentru a face față provocărilor.

Prin promovarea rezilienței sociale, putem ajuta oamenii să facă față provocărilor și să se recupereze în timpul unei crize.

Bibliotecile joacă un rol esențial în societate, oferind acces la informații, resurse și oportunități educaționale. Pe timp de criză, bibliotecile sunt adesea singura sursă de informații și sprijin pentru persoanele afectate. Sporirea gradului de conștientizare și de înțelegere a rolului bibliotecii pe timp de criză este importantă pentru a asigura accesul tuturor la serviciile și resursele de care au nevoie. Iată câteva modalități de a face acest lucru:

- *Educarea publicului despre rolul bibliotecilor.* Bibliotecile pot organiza evenimente și campanii de informare pentru a educa publicul despre serviciile și resursele pe care le oferă. Aceste activități pot include prezentări, workshopuri și discuții.
- *Parteneriatul cu alte organizații.* Bibliotecile pot colabora cu alte organizații care lucrează cu persoanele afectate de criză. Acest lucru poate ajuta la extinderea accesului la servicii și resurse.
- *Promovarea serviciilor și resurselor online.* Bibliotecile pot oferi acces la resurse online pentru persoanele care nu pot ajunge la o bibliotecă fizică. Acest lucru poate include acces la cataloage, resurse digitale și servicii de asistență la distanță.
- *Programe de implicare a comunității:* organizarea periodică de evenimente comunitare, ateliere și seminarii la bibliotecă pe subiecte care interesează comunitatea (aceasta poate include programe de alfabetizare, instruire tehnologică, cluburi de carte și multe altele);

colaborarea intensă cu școlile, colegiile și universitățile din comunitate pentru a oferi resurse educaționale și de cercetare studenților și educatorilor.

- *Prezență digitală:* distribuirea în mod regulat de informații despre resursele, evenimentele și serviciile bibliotecii (Bibliotecile pot menține un site web și o prezență în rețelele sociale actualizate și ușor de utilizat.); luarea în considerare a lansării unei aplicații de bibliotecă pentru a facilita accesul clienților la resurse digitale și a primi notificări despre evenimente și actualizări.
 - *Povestiri digitale și advocacy:* distribuirea de povești digitale de succes și mărturii de la utilizatorii bibliotecii pentru a demonstra impactul pozitiv al bibliotecii asupra indivizilor și asupra comunității în ansamblu; dezvoltarea unui grup de susținători ai bibliotecilor, care să poată vorbi cu pasiune despre rolul bibliotecii în comunitate și să se implice cu factorii de decizie locali.
 - *Programe și evenimente cu tematică de pace:* organizarea de programe și evenimente care se concentrează pe educația pentru pace și soluționarea conflictelor. Acestea pot include ateliere de lucru, discuții, proiecții de filme și prelegeri susținute de experți în domeniu.
- Iată câteva exemple de cum bibliotecile au contribuit la dezvoltarea rezilienței sociale în timpul unor crize:
- În timpul pandemiei de COVID-19, bibliotecile au oferit acces la informații și resurse despre virus, precum și la servicii de educație și formare online.
 - În timpul conflictelor armate, bibliotecile au oferit sprijin emoțional și educațional persoanelor refugiate și celor strămutate.
 - În timpul dezastrelor naturale, bibliotecile au oferit spațiu și resurse pentru persoanele afectate.
- Prin implementarea acestor strategii, bibliotecile pot crește gradul de conștientizare cu privire la rolul lor vital în comunitate, se pot implica cu un public mai larg și se pot asigura că de resursele și serviciile lor continuă să beneficieze oamenii pe care îi de-

servesc, astfel crescând gradul de reziliență al comunității. Prin educarea publicului despre rolul bibliotecilor pe timp de criză putem ajuta la asigurarea accesului tuturor la serviciile și resursele de care au nevoie pentru a face față provocărilor și a se recupera.

O altă modalitate de realizare a unei reziliențe sociale este reprezentată de colaborarea dintre bibliotecă și partenerii sociali, colaborare care trebuie să fie bazată pe unitate, solidaritate, empatie și toleranță și care poate fi un model puternic pentru promovarea schimbărilor sociale pozitive, precum și pentru promovarea unei comunități armonioase. Iată câteva modalități de a facilita o astfel de colaborare:

- *Identificarea obiectivelor comune:* stabiliți o înțelegere comună a obiectivelor și valorilor care conduc biblioteca și partenerii săi sociali; identificați domeniile de suprapunere și de interes reciproc, cum ar fi promovarea educației, înțelegerii culturale sau incluziunii sociale. Prin alinierea obiectivelor, puteți crea o bază solidă pentru colaborare.
- *Promovarea comunicării deschise:* creați canale de comunicare deschisă și transparentă între bibliotecă și partenerii săi sociali; angajați-vă în mod regulat în dialog pentru a face schimb de idei, a împărtăși resurse și a discuta strategii pentru promovarea unității, solidarității, empatiei și toleranței; încurajați ascultarea activă, respectul pentru diverse perspective și feedbackul constructiv.
- *Programarea și inițiativele comune:* dezvoltați programe, inițiative și proiecte comune care promovează unitatea, solidaritatea, empatia și toleranța. Aceasta ar putea include organizarea de evenimente, ateliere sau expoziții care abordează probleme sociale relevante, sărbătoresc diversitatea și încurajează dialogul. Punând în comun resursele și expertiza, puteți crea inițiative cu mai mult impact.
- *Partajarea resurselor:* împărtășiți resurse, inclusiv cunoștințe, expertiză și resurse fizice, cu partenerii sociali. Biblioteca poate oferi acces la colecțiile sale, materialele de cercetare și bazele de date

de informații pentru a sprijini activitatea partenerilor sociali. În mod similar, partenerii sociali pot contribui cu expertiza și resursele lor pentru a îmbunătăți programele și serviciile bibliotecii.

- *Diseminarea colaborativă:* angajați-vă în eforturi comune de sensibilizare pentru a ajunge la un public mai larg. Aceasta ar putea implica desfășurarea de ateliere comune, prezentări sau campanii de conștientizare în parteneriat cu organizații sociale, școli, centre comunitare sau afaceri locale. Lucrând împreună, vă puteți amplifica impactul și puteți ajunge la diverse segmente ale comunității.
- *Instruirea și consolidarea capacității:* colaborați la inițiative de formare și consolidare a capacităților care promovează empatia, toleranța și înțelegerea. Aceasta poate include ateliere de lucru, seminarii sau prelegeri pe subiecte precum rezolvarea conflictelor, competența interculturală sau practicile incluzive. Echipând indivizii cu abilitățile necesare, puteți promova o cultură a empatiei și a toleranței în cadrul comunității.
- *Evaluarea și reflecția:* evaluați în mod regulat impactul eforturilor de colaborare și reflectați asupra rezultatelor; colectați feedback de la membrii comunității, participanții și partenerii sociali pentru a evalua eficacitatea inițiativelor și pentru a identifica domeniile de îmbunătățire. Acest proces iterativ de evaluare și reflecție va ajuta la rafinarea și consolidarea modelelor de colaborare. Amintiți-vă, încurajarea colaborării bazate pe unitate, solidaritate, empatie și toleranță necesită un angajament continuu și o participare activă din partea tuturor părților implicate. Lucrând împreună, biblioteca și partenerii săi sociali pot crea o comunitate mai incluzivă și mai empatică, care îmbrățișează diversitatea și promovează schimbarea socială pozitivă.

Mulți dintre cei participanți sunt membri ai unei asociații profesionale, nu trebuie să uităm nicio clipă importanța asociațiilor profesionale și, mai ales, a rețelelor de asociații profesionale, cum sunt IFLA sau EBLIDA, care prin însuși funcționarea lor

oferă reziliență profesiei. Dacă analizăm modul de funcționare a asociațiilor profesionale sau a rețelelor de asociații profesionale, putem identifica câteva aspecte-cheie care pot contribui la reziliența profesională:

- *extinderea perspectivelor*: Rețelele profesionale permit indivizilor să se conecteze cu oameni din medii, industrii și experiențe diverse.
- *partajarea cunoștințelor*: Rețelele oferă oportunități de a împărtăși cunoștințele, bunele practici și lecțiile învățate. Prin discuții și colaborări cu profesioniștii din rețeaua noastră, putem învăța din experiențele lor și putem obține perspective valoroase, care ne pot îmbunătăți abilitățile și reziliența de rezolvare a problemelor.
- *acces la resurse*: Construirea unei rețele profesionale puternice ne oferă acces la o gamă largă de resurse. Aceste resurse pot include mentorat, consiliere, oportunități de angajare, contacte din industrie și sprijin în perioadele dificile.
- *colaborare și sprijin*: Rețelele profesionale promovează colaborarea și sprijinul între membri. În vremuri dificile, cum ar fi recesiunile economice sau intreruperile din industrie, a avea o rețea de profesioniști care pot oferi îndrumări, sprijin și oportunități potențiale de colaborare poate fi de neprețuit în

menținerea rezilienței și în găsirea de noi oportunități.

- *oportunități de creștere*: Rețelele deschid porți către noi oportunități de creștere personală și profesională. Conectându-ne cu profesioniști care au obținut succes în domeniile lor respective, putem învăța din experiențele lor, obține sfaturi valoroase și putem identifica potențiale oportunități de avansare în carieră. Această creștere și dezvoltare continuă contribuie la rezistența noastră generală în fața provocărilor.

Bibliotecile sunt apogeul infrastructurii sociale, un loc al comunității „imposibile”, în care oameni din toate categoriile sociale: bogați, săraci, tineri, bătrâni, imigranți, șomeri, studenți, persoane care se confruntă cu lipsa adăpostului, se reunesc în egală măsură pentru a avea acces la o resursă comunitară. Este un adevărat palat pentru oameni. Bibliotecile au, de asemenea, un rol din ce în ce mai important de jucat în contextul urgențelor climatice, un centru de reziliență pentru comunitățile care caută refugiu. Biblioteca este un simbol al echității într-o lume a inegalității în creștere. Sunt o adevărată resursă gratuită comună, la care oamenii merg într-o situație de urgență sau criză, știind că sunt bineveniți și că le aparțin. Un spațiu sigur și incluziv, rezilient.

Referințe bibliografice:

1. RADA, Juan F. The information gap between North and South. In: IFLA Journal 20, nr. 1, 1994, p. 13.